

**การทำความเข้าใจ เห็นประโยชน์ของการสนองพระราชดำริ
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ของหน่วยงานสนองพระราชดำริ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียน**

พรชัย จุฑามาศ

เจ้าหน้าที่งานในพระองค์ (นักวิชาการเกษตร) ระดับ 10

รองผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เป็นโครงการที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบทอดการอนุรักษ์ทรัพยากรของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในการรักษาฐานทรัพยากรของประเทศ ที่นำไปสู่เศรษฐกิจพอเพียง คือการพึ่งตนเองได้ ต้องมีทรัพยากรและต้องเป็นเจ้าของสิทธิทรัพยากรทั้ง 3 ฐาน ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชมาเป็นเวลาช้านานก่อนคำว่าความหลากหลายทางชีวภาพ (biological diversity) และการอนุรักษ์ (conservation) จะเป็นที่ยู้งักกันดีในประเทศไทย ทรงเริ่มอนุรักษ์ต้นยางนาใน พ.ศ. 2503 ทรงทดลองเพาะเมล็ดยางที่เก็บจากต้นยางนา ในเขตอำเภอท่ายางในกระถางบนพระตำหนักเปี่ยมสุข พระราชวังไกลกังวล อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ และทรงปลูกต้นยางนาเหล่านั้นในแปลงทดลองป่าสาธิตใกล้พระตำหนักเรือนต้น สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร พร้อมข้าราชการบริพาร เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2504 จำนวน 1,250 ต้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2504 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำพรรณไม้จากภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ มาปลูกในบริเวณที่ประทับสวนจิตรลดา เพื่อให้เป็นที่ศึกษาพรรณไม้ของนิสิตนักศึกษาแทนที่จะต้องเดินทางไปทั่วประเทศ ในวันพืชมงคล 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2528 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พร้อมด้วยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดอาคารห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชที่โครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา ทรงมีพระราชกระแสให้อนุรักษ์ต้นขนุนหลังพระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง จึงได้ดำเนินการพัฒนาเทคโนโลยีการเก็บรักษาพันธุ์พืชเอกลักษณ์โดยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช ได้แก่ ต้นขนุนและพืชเอกลักษณ์ของพระราชวังต่าง ๆ เช่น พุดสวน มณฑา ยี่หุบ สมอไทย ทำการอนุรักษ์ไว้ในสภาพปลอดเชื้อ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคต ในปี พ.ศ. 2529 ทรงพระราชทานให้โครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา อนุรักษ์และขยายพันธุ์หวายที่มีค่าทางเศรษฐกิจชนิดต่าง ๆ โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ พระราชทานพระบรมราชานุญาต

ให้ทำการทดลองปลูกต้นหวายเหล่านี้นในปายางนาใกล้พระตำหนักเรือนต้น สวนจิตรลดา และมีพระราชดำริให้ทดลองปลูกที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ จังหวัดสกลนคร และศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอฯ จังหวัดนราธิวาส ในปี พ.ศ. 2529 นอกจากมีพระราชดำริให้มีการอนุรักษ์พันธุ์กรรมหวายแล้ว ยังได้จัดทำสวนพืชสมุนไพรขึ้นในโครงการสวนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา เพื่อรวบรวมพืชสมุนไพรมาปลูกเป็นแปลงสาธิต รวบรวมข้อมูลสรรพคุณ ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ ศึกษาการขยายพันธุ์พืชสมุนไพรโดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และเผยแพร่ความรู้ที่ได้สู่ประชาชน เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชกระแสกับพระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ ให้ดำเนินการผสมพันธุ์ฝักสองชั้น (Double Hybridization) ขึ้นในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชของโครงการสวนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา ดำเนินการผสมพันธุ์ฝักสองชั้นพร้อมกันไปด้วย

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบต่องานอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช โดยในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2535 ทรงมีรับสั่งกับนายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวัง และผู้อำนวยการโครงการสวนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา ***“ให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณของประเทศ และดำเนินการเป็นธนาคารพืชพรรณ”*** ทำการรักษาฐานทรัพยากรของประเทศ นำไปสู่เศรษฐกิจพอเพียง จากที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการ ***“เราจะปกครองโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”*** ทรงใช้ทศพิธราชธรรมในการปกครองประเทศ และประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยามนั้น ทรงมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินามากมายมากกว่า 4,000 โครงการ และทาง อพ.สธ. เชื่อว่า บทสรุปที่พระราชทานเพื่อพสกนิกรของพระองค์ท่านอยู่ได้พึ่งตนเองได้ คือพระราชดำริที่พระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นทางสายกลาง นำไปสู่ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ในเงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรม นำไปสู่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่สมดุล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

เศรษฐกิจพอเพียง คือการพึ่งตนเองได้นั้น จำเป็นต้องมีฐานทรัพยากร ทั้งกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรที่เป็นวัฒนธรรมภูมิปัญญา เพราะภูมิปัญญานั้นกำกับทรัพยากรในเรื่อง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค คือปัจจัยสี่ ซึ่งเปรียบเสมือนฐานในการพัฒนาประเทศ ที่เราจำเป็นต้องมีทรัพยากร และทรัพยากรนั้นเราต้องเป็นเจ้าของสิทธิ มิใช่ทรัพยากรของเราแต่ถูกต่างชาตินำไปศึกษาและนำไปจดสิทธิบัตร

*“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูก
ตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม
และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป”*

พระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถ
บพิตร ผ่านมูลนิธิชัยพัฒนา

พระราชทานให้มีศูนย์แม่ข่ายประสาน อพ.สธ. - มหาวิทยาลัย 5 ศูนย์ ประชุม 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561
หลักการดำเนินงานศูนย์ประสานงาน กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมที่ 5

อพ.สธ. เป็น ส่วนหน้า

ประสานงานภายนอก เครือข่าย จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โรงเรียน
ประสานงานภายใน เลขาธิการ อพ.สธ.-มหาวิทยาลัย คณะต่างๆ อาจารย์ นักวิจัย บุคลากรมหาวิทยาลัย
ฝึกอบรม งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น
เยี่ยมเยียน ติดตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โรงเรียน
พิจารณาคัดเลือก อปท. โรงเรียน ที่ดำเนินงานได้มาตรฐาน อพ.สธ. เข้ารับพระราชทานป้าย เกียรติบัตร

ความรับผิดชอบ

รู้หน้าที่ มีวินัย ตรงต่อเวลา เป็นเลิศ กล้าหาญ ซื่อตรง โปร่งใส ตรวจสอบได้ คำนึงถึงผู้อื่น

บริบท หน้าที่มหาวิทยาลัย

การสร้างบุคลากร (การเรียนการสอน) การวิจัย การบริหารวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
หน้าที่ ความรับผิดชอบ อำนาจ นโยบาย ตัวชี้วัด แรงจูงใจ
ลำดับงาน ลำดับความสำคัญ เวลา สถานการณ์
ใช้พระราชดำริ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
แต่ละองค์กร ลงมาที่บุคลากร ส่งผลไปให้ผู้รับประโยชน์ ประโยชน์แท้ตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ อพ.สธ.
นำแนวทาง อพ.สธ.มาเป็นแนวทางสนับสนุนการปฏิบัติงาน เป็นงานปกติ นำไปสู่การตั้งงบประมาณ สร้างคน คน
สร้างงาน มีงบประมาณ เกิดประโยชน์กับส่วนรวม

หน้าที่ ความรับผิดชอบ อำนาจ

มีอำนาจ ใช้อย่างไร

ไม่มีอำนาจ ใช้ศรัทธา แรงจูงใจอย่างไร

คิด คิด คิด จนเป็นนิมิต แล้วทำความเพียรที่บริสุทธิ์ ด้วยปัญญาที่เฉียบแหลม กำลังกายที่สมบูรณ์ (พระราชนิพนธ์ พระมหาชนก)

ระดับคนธรรมดา

อยู่ในป่ามองเห็นแค่ต้นไม้ที่อยู่รอบตัว ไม่เห็นอะไรไกล ๆ ทำงาน วุ่นวาย แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ต้องเข้าใจ จัดระเบียบงาน ลำดับความสำคัญ เป็นเรื่องซับซ้อน คน /งาน /เวลา สถานการณ์

ออกมาจากป่า เห็นป่าภาพรวม เห็นภาพรวม มีแนวคิดอยากจัดการ

ระดับพระราชดำริ

เหมือนมองภาพถ่ายจากดาวเทียม ลงมาระดับภาพถ่ายทางอากาศ ลงมาระดับภาคพื้น ชุมลงไปในแต่ละพื้นที่ เทคโนโลยีละเอียดจนเห็นป้ายทะเบียน

พระราชดำริ ต้องเข้าใจในพระราชประสงค์ ประโยชน์ของประชาชนประโยชน์ยังไม่ถึงประชาชน งานยังไม่สำเร็จ หลักทรงงาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เบื้องต้นคือพัฒนาตนเอง

การรักทรัพยากร คือการรักษาทรัพยากรแผ่นดิน

พระราชดำริ เข้าใจ ถ้าไม่อ่าน ไม่วิเคราะห์ ไม่เชื่อมโยง ก็ไม่เข้าใจ เข้าไม่ถึง

เข้าถึง คือการปฏิบัติ

นำไปสู่การพัฒนา ที่เป็นประโยชน์แท้ คือ ทั้งส่วนตัว และส่วนรวม

เงื่อนไขความรู้ รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวังอย่างยิ่ง

เงื่อนไขคุณธรรม ความรับผิดชอบ อดทน เพียร สติ ปัญญา ซื่อตรง แบ่งปัน เมตตา กรุณา เอื้ออาทร สามัคคี การทำงาน การมอง การเชื่อมโยงตำแหน่ง หน้าที่ ความรับผิดชอบ อำนาจ ต้องวิเคราะห์

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปี 2535 พระราชทาน เดือนมิถุนายน 2535 ให้อนุรักษ์พืชพรรณของประเทศ และดำเนินการเป็นธนาคารพืชพรรณ

ปี 2536 พระราชทานพระราชดำริชุดแรก ที่สำนักงานชลประทานที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่

ปี 2536 เริ่มทำงาน พระราชดำริ พระราโชวาท พระราชทานแนวทาง พระราชทานพระราชวินิจฉัย นำมาสู่การสร้างงาน สร้างคน

ปี 2546 มีคำขวัญ อพ.สธ. ซื่อตรง มุ่งมั่น พัฒนา สามัคคี มีคุณธรรม

ปี 2556 เป็นวิถี อพ.สร.

ปี 2561 นโยบายลดขนาด อพ.สร. พระราชทานพระราโชบาย ทำอย่างไรให้งาน อพ.สร.เป็นงานปกติ

จัดทำแผนผังทั้งหมด 7 แผนผัง นำความกราบบังทูลสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพ

รัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี เรียนคุณหญิงสุนทราฯ และเริ่มประสานมหาวิทยาลัยที่พระราชทานเป็นศูนย์
แม่ข่ายประสานงาน 5 มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ม.เชียงใหม่ ม.ขอนแก่น ม.เทคโนโลยีสุรนารี และ
ม.สงขลานครินทร์ ประชุมศูนย์แม่ข่าย 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561 พร้อมสำนักงบประมาณ

การประชุมงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ระหว่างวันที่ 12-14 ตุลาคม พ.ศ. 2543 ณ ห้องประชุมสุ
ธรรม อารีกุล อาคารสารนิเทศ 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ**การประชุมวิชาการและนิทรรศการ**
ทรัพยากรไทย : อนุรักษ์และพัฒนาด้วยจิตสำนึกแห่งนักวิจัยไทย ระหว่างวันที่ 21-27 มิถุนายน พ.ศ. 2544 ณ
ศาลาพระเกี้ยว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย **การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : ธรรมชาติแห่ง**
ชีวิต ในระหว่างวันที่ 9-15 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 ณ สำนักพระราชวัง พระราชวังดุสิต **การประชุมวิชาการและ**
นิทรรศการ ทรัพยากรไทย : สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว ระหว่างวันที่ 18-24 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ณ ศูนย์อนุรักษ์
พันธุกรรมพืชโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ คลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสี่คิ้ว
จังหวัดนครราชสีมา **การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : ประโยชน์แท้แก่มหาชน** ทรงเปิด
พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา เกาะและทะเลไทย ที่บริเวณเขาหมาจอ ตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
ระหว่างวันที่ 30 ตุลาคม - 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 **การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : ผันสู่**
วิถีใหม่ในฐานไทย ระหว่างวันที่ 19-25 ตุลาคม พ.ศ. 2552 ณ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว องค์การสวนสัตว์ในพระบรม
ราชูปถัมภ์ ตำบลบางพระ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นองค์ประธานในการเปิดประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรงเปิดศูนย์
อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรภาคตะวันออก ห้องปฏิบัติการ DNA-Fingerprint การเตรียมการในเรื่องพันธุ์วิถี
ใหม่ในฐานไทย ทำให้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้วิเคราะห์ฐานไทย ฐาน
ชุมชน ฐานของหน่วยงาน ส่วนราชการ มหาวิทยาลัย โรงเรียนที่ร่วมสนองพระราชดำริ นำไปสู่การเรียนรู้
ทรัพยากรท้องถิ่น ได้แก่ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ซึ่ง
จำเป็นต้องประสานกับท้องถิ่น ชุมชน ในการดำเนินการสำรวจฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อจัดตั้งศูนย์
อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น เช่น ศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรภาคตะวันออก สวนสัตว์เปิดเขา
เขียว จังหวัดชลบุรี ศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรตำบลที่ร่วมสนองพระราชดำริ จากพระราชกระแสที่
พระราชทานเมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2548 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา **“ทำอย่างไรให้ชุมชน มาให้**
โรงเรียน โดยเฉพาะนักเรียนช่วยในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และให้มีการทำ DNA Fingerprint ใน
โรงเรียน” และทรงย้ำเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา **“ให้เร่งอนุรักษ์และ**

หาวิธีการรักษาสิทธิ” จะเห็นได้ว่าทรงพระอัจฉริยะ ที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ช่วยดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม สนับสนุนให้โรงเรียน สถานศึกษา มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น โดยให้นักเรียน นักศึกษา ช่วยในการสำรวจให้รู้ทรัพยากรที่จะต้องอนุรักษ์ และมีการพัฒนาใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน สู่ เศรษฐกิจพอเพียง ในปี พ.ศ.2554-2558 ได้ร่วมกับมูลนิธิอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (มูลนิธิ อพ.สธ.) จัดทำโครงการรวมใจรักดี ปลุกมเหล็ก - สักสยามินทร์ถวาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระชนมพรรษา 84 พรรษา ขยายพันธุ์วิธีการเลี้ยงเนื้อเยื่อ เพื่อ เป็นไม้พระราชทานไปยังตำบลต่าง ๆ ทั้ง 7,255 ตำบล เป้าหมาย 8,400,000 ต้น (แปดล้านสี่แสนต้น) เป็นต้นไม้ แห่งการร่วมมือร่วมใจกันในทุกภาคส่วน เป็นการสักไว้ในแผ่นดิน เป็นสัญลักษณ์ แสดงความจงรักภักดี สามัคคี ประองดอง สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี มีมูลค่าเพิ่ม และที่สำคัญ คือ เป็นเครื่องมือที่จะเข้าสู่ท้องถิ่นตำบล เพื่อตำบลจะได้ เข้าร่วมสนองพระราชดำริ จัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่นตำบล และเชื่อมต่อกันเป็นของ อำเภอ จังหวัดและประเทศ ต่อไปในอนาคต

การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : ก้าวสู่โลกกว้างอย่างมั่นใจ จัดขึ้นที่ ศูนย์ฝึกหนองระเวียง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ศูนย์กลางมหาวิทยาลัย จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ 1-7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ มีการ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องในทุกระดับเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน มีทิศทางการดำเนินงานเพื่อ สนองพระราชดำริ ในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของประเทศให้ยั่งยืน เป็นการดำเนินการตั้งแต่ยอดเขาถึงใต้ทะเล ตั้งแต่ยอดเขาจนถึงใต้อ่างเก็บน้ำ จากยอดเขาใหญ่ถึงลุ่มน้ำโขง ที่ต้องมีการศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติแห่งชีวิต สรรพ สิ่งล้วนพันเกี่ยว เพื่อให้เกิดผลประโยชน์แท้แก่มหาชน การผันสุวิถีใหม่ในฐานไทย ที่มีฐานไทย ฐานชุมชน ฐาน ทรัพยากรวัฒนธรรม ภูมิปัญญา พร้อมทั้งจะก้าวสู่โลกกว้างอย่างมั่นใจ อันเป็นผลประโยชน์แท้แก่ประเทศชาติและ ประชาชนให้มากที่สุด

การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : นำสิ่งดีงามสู่ตาโลก จัดที่เขื่อนศรี นครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นเจ้าภาพ ระหว่างวันที่ 20-26 ธันวาคม พ.ศ.2556 ปี พ.ศ.2558

การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : หวนดูทรัพยากรสิ่งสินตน จัดที่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ระหว่างวันที่ 23-29 มีนาคม พ.ศ 2559

การประชุมวิชาการและ นิทรรศการ ทรัพยากรไทย : ศักยภาพมากล้นมิให้เหิน ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รับเป็นเจ้าภาพ จัดที่ศูนย์ เรียนรู้เครือข่ายเพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - สระบุรี จังหวัดสระบุรี ในวันที่ 28 พฤศจิกายน - 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560

การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : ชาวบ้านไทยได้ประโยชน์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นเจ้าภาพ จัดที่ศูนย์การศึกษาหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา ระหว่างวันที่ 28 พฤศจิกายน ถึง 5 ธันวาคม พ.ศ. 2564 และ

การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : ประโยชน์แท้แก่มหาชน ที่มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างวันที่ 19 - 24 กันยายน พ.ศ. 2565

นอกจากการประชุมทุกสองปี ยังมีการประชุมวิชาการ นิทรรศการ สวนพักษศาสตร์โรงเรียนระดับภูมิภาค ในระหว่างปีของการประชุมวิชาการและนิทรรศการทรัพยากรไทย ซึ่งในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ได้มีการจัดการประชุมวิชาการและนิทรรศการสวนพักษศาสตร์โรงเรียน ระดับภูมิภาค ครั้งที่ 1 ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี การประชุมวิชาการและนิทรรศการสวนพักษศาสตร์โรงเรียน ระดับภูมิภาค ครั้งที่ 2 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2555 ณ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ การประชุมวิชาการและนิทรรศการสวนพักษศาสตร์โรงเรียน ระดับภูมิภาค ครั้งที่ 3 ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 ที่โรงเรียนนนทรีวิทยา จังหวัดนนทบุรี การประชุมวิชาการและนิทรรศการสวนพักษศาสตร์โรงเรียน ระดับภูมิภาค ครั้งที่ 4 ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559 กรุงเทพมหานคร เป็นเจ้าภาพ จัดที่สำนักพระราชวัง พระราชวังดุสิต การประชุมวิชาการและนิทรรศการสวนพักษศาสตร์โรงเรียน ระดับภูมิภาค ครั้งที่ 5 ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี เป็นเจ้าภาพ และจะจัดการประชุมวิชาการและนิทรรศการสวนพักษศาสตร์โรงเรียน ระดับภูมิภาค ครั้งที่ 6 ในปี พ.ศ. 2564 แต่จากสถานการณ์โควิด-19 ได้นำไปรวมกับการประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : 30 ปี อพ.สธ. ประโยชน์แท้แก่มหาชน ที่จัดขึ้นระหว่างวันที่ 19-24 กันยายน พ.ศ. 2565 ที่มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเจ้าภาพ ได้จัดการประชุมวิชาการและนิทรรศการสวนพักษศาสตร์โรงเรียน ระดับภูมิภาค ครั้งที่ 7 ในวันที่ 21-25 พฤศจิกายน พ.ศ.2566 โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่เป็นเจ้าภาพ สำหรับปี พ.ศ. 2567 จัดการประชุมวิชาการและนิทรรศการสวนพักษศาสตร์โรงเรียน ระดับภูมิภาค ครั้งที่ 8 ในวันที่ 30 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ. 2567 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งการประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย และการประชุมวิชาการและนิทรรศการสวนพักษศาสตร์โรงเรียน ระดับภูมิภาค จะมีเจ้าภาพจนถึงปี พ.ศ. 2570 การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : หวนดูทรัพยากรสิ่งสินตน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเจ้าภาพระหว่างวันที่ 4-10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 การประชุมวิชาการและนิทรรศการสวนพักษศาสตร์โรงเรียน ระดับภูมิภาค ครั้งที่ 9 ในปี พ.ศ. 2569 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลาเป็นเจ้าภาพ และการประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : ศักยภาพมากล้นมีให้เห็น มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายเป็นเจ้าภาพในปี พ.ศ. 2570

การจัดทำแผนแม่บท โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในระยะ 5 ปีที่เจ็ด (ตุลาคม พ.ศ. 2564 – กันยายน พ.ศ. 2569) ขอให้หน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ จัดทำแผนแม่บทของหน่วยงาน สอดคล้องกับแผนแม่บทของ อพ.สธ. โดยศึกษาจากวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน และโครงการที่มีอยู่ ปรับเข้าร่วมสนองพระราชดำริ โดยในส่วนของมหาวิทยาลัยในกิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ ทรัพยากร (ก 8) ให้มีงานสนับสนุนวิชาการในการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ที่จะเน้นในเรื่องมาตรฐานและคุณภาพการดำเนินงานสนองพระราชดำริแล้ว อพ.สธ. ยังวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งการดำเนินงานตลอด 32 ปี ในการหวนดูทรัพยากรสิ่งสินตน ศักยภาพมากล้นมีให้เห็น ชาวบ้านไทยได้ประโยชน์ และ

ประโยชน์แท้แก่มหาชน โดยเข้าใจ เห็นความสำคัญของพันธกรรมพืชและทรัพยากร ร่วมคิดร่วมปฏิบัติจนเกิดประโยชน์กับมหาชนชาวไทย ให้มีระบบข้อมูลสื่อถึงกันทั่วประเทศ โดยการเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร อันเป็นฐานในการ รักษา สืบสาน ต่อยอด ตามพระบรมราโชบายต่อไป

ตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีหนังสือขอแจ้งยืนยันการดำเนินการกิจกรรม/โครงการภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศที่มีความจำเป็นเร่งด่วน (Quick Win) มีการกำหนดการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ โดยให้มีศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่นตำบลให้ครอบคลุมทุกตำบลทั่วประเทศ โดยจะเริ่มบันทึกข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่นในด้านทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรม ภูมิปัญญาในรูปแบบ Small Data ในระดับท้องถิ่น ที่จะใช้เชื่อมโยงกับการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในระดับ Big data ของประเทศต่อไป

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เป็นโครงการที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบทอดพระราชภาระของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่จะรักษาฐานทรัพยากรกายภาพ ฐานทรัพยากรชีวภาพ และฐานทรัพยากรวัฒนธรรมภูมิปัญญาของประเทศ เป็นต้นทุนในการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535

การดำเนินงานขับเคลื่อนให้เกิดศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่นตำบลให้ครอบคลุมทุกตำบลทั่วประเทศ ตามแผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น อพ.สธ. โดยได้ประสานกับที่ปรึกษากระทรวงมหาดไทย อพ.สธ. มีความเห็นว่ากระทรวงมหาดไทยควรเป็นหลักในการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น เนื่องจากเป็นเรื่องของความมั่นคงในมิติของความมั่นคงทางทรัพยากรของประเทศ และสอดคล้องกับนโยบายมหาดไทย 4.0 แต่เนื่องจากกระทรวงมหาดไทยไม่มีภารกิจด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง จึงจำเป็นต้องบูรณาการร่วมกันในหลายกระทรวง โดยต้องเป็นนโยบายและตัวชี้วัด กำกับการดำเนินงานสนองพระราชดำริไปยังส่วนราชการ อาทิ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายและตัวชี้วัดในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ โรงเรียนโดยมีนักเรียนช่วยสำรวจในท้องถิ่น มหาวิทยาลัยท้องถิ่นเป็นพี่เลี้ยง และศึกษาวิจัยต่อยอดเพื่อการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำกับการปฏิบัติงานของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทุกจังหวัด และจะมีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประสานงานและติดตามการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ที่กำลังจะมีขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีการดูแลเรื่องเกษตร ปศุสัตว์ และประมง มีพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 และ

กระทรวงสาธารณสุขมีกรรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก คຸ້ມກອງກຸມປຶຢູນາການແພ່ຍ໌ພຸ່ນໄທຍ໌ ຟື້ຊ໌ ສມຸນໄປຣແລະຄືນອາດຢ໌ ຕາມພຣະຣາຊບຳຍຸດຢ໌ຄຸ້ມກອງແລະສ່ຣ໌ສຣ໌ມກຸມປຶຢູນາການແພ່ຍ໌ພຸ່ນໄທຍ໌ ພ.ສ. 2542 ເປັນຕົ້ນ

ດັ່ງນັ້ນຈຳເປັນຕ້ອງມີການປະສານງານແລະຫາຣື້ອດ້ານນ໌ໂຍບາຍໃຫ້ທາງກະຫຣວງມຫາດໄທຍ໌ດຳເນີນການໄດ້ ແລະ ເປັນຫຼັກຂອງປຣະເທສ໌ ຈຶ່ງມີການປະຊຸມຫາຣື້ອຣະຫວ່າງຜູ້ແທນຈາກຫຸ່ນງານຕ່າງໆ ໄດ້ແກ່ ກະຫຣວງມຫາດໄທຍ໌ ກມ ສ່ຣ໌ສຣ໌ມການປກຣອງທ້ອງຄືນ ກມການປກຣອງ ກມການປັດຣະຫຣວງທຣ໌ພາຍາກຣຣຸຣມຊາດີ ແລະສິ່ງແວດລ້ອມ ສຳນັກງານນ໌ໂຍບາຍແລະແຜນທຣ໌ພາຍາກຣຣຸຣມຊາດີແລະສິ່ງແວດລ້ອມ ກະຫຣວງເຂຕຣແລະສຸກຣຸຣ໌ ແລະ ກມການແພ່ຍ໌ພຸ່ນໄທຍ໌ແລະການແພ່ຍ໌ທາງເລືອກ ໃນວັນທີ່ 2 ກກກຸຸຸຸຸຸຸ ພ.ສ. 2561

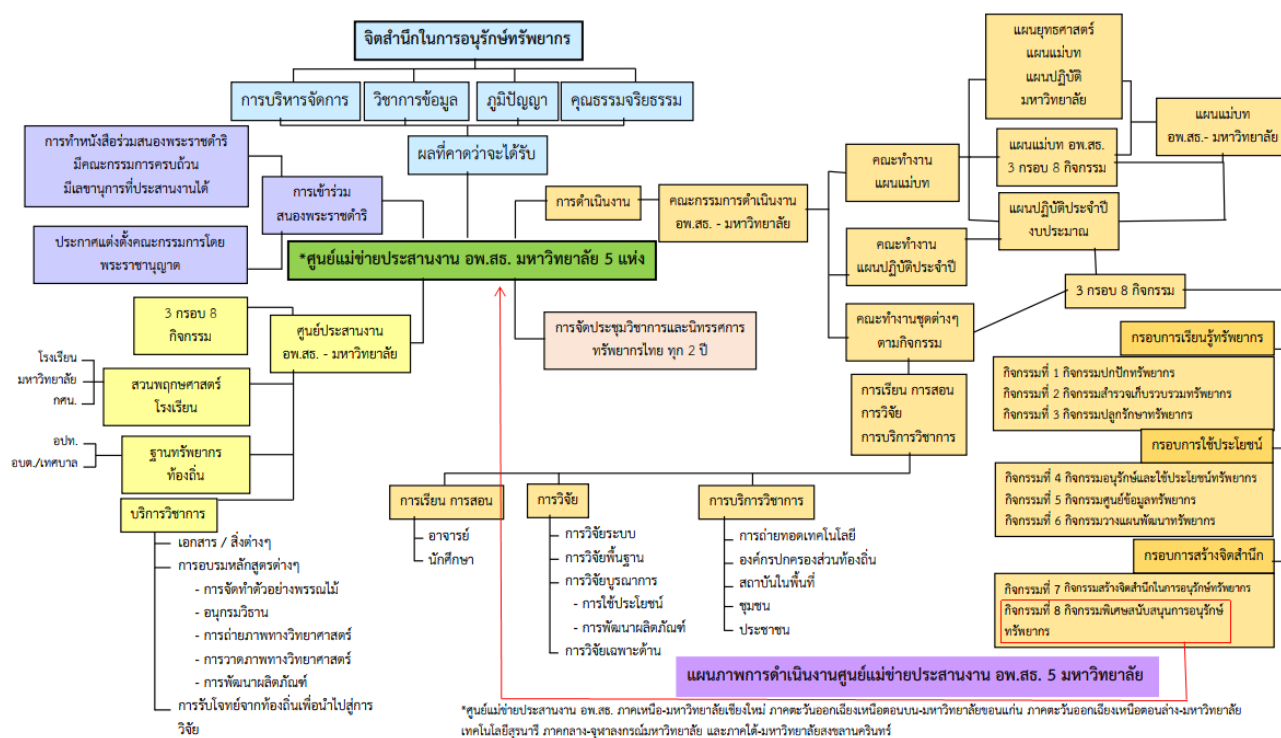
ໃນການທີ່ຈະໃຫ້ປະສານງານບຣຣຸດຕາມເປົ້າຫມາຍ ຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງເປັນນ໌ໂຍບາຍແລະຕົວຊີວັດໃນການຂັບເຄື່ອນໃຫ້ ຈັງຫວັດສນັບສຸນ ອປທ. ດ໌ຍມີມຫາວິທາຍ໌ເປັນພື້ເລີ່ຍ໌ໃຫ້ຄວາມຮູ້ ຈຶ່ງໃນຂະນະນີ້ເປັນຈຸດເລີ່ມຕົ້ນທີ່ທາງ ອພ.ສຣ. ຈະທຳ ຄວາມເຂົ້າໃຈກັບມຫາວິທາຍ໌ທີ່ຈະເປັນສຸນຍ໌ແມ່ຂ່າຍປະສານງານ ອພ.ສຣ. ເພື່ອສຳຣັກຄວາມເຂົ້າໃຈໃຫ້ກັບເຄື່ອຂ່າຍຂ່າງຕົ້ນ ແລະຈຳເປັນຕ້ອງເປັນນ໌ໂຍບາຍແລະຕົວຊີວັດໃນການປຶກຶຸປປຣະເທສ໌ ເພື່ອໃຫ້ຕຣຕາມເປົ້າຫມາຍແລະວັດຖຸປຣະສັກຕໍ່ໄປ

ຕາມນ໌ໂຍບາຍຈາກສຳນັກພຣະຣາຊວັງທີ່ໃຫ້ ອພ.ສຣ. ເປັນຫຸ່ນຍ໌ປະສານງານກລາງ ແລະລດຂນາດຫຸ່ນງານ ບຸຄລາກ ອພ.ສຣ.ໄດ້ດຳເນີນການວາງແຜນການປະສານງານກັບມຫາວິທາຍ໌ທີ່ເປັນສຸນຍ໌ແມ່ຂ່າຍປະສານງານ ອພ.ສຣ. ຈຳນວນ 5 ຫ່າງ ໄດ້ແກ່ ສຸນຍ໌ແມ່ຂ່າຍປະສານງານ ອພ.ສຣ.- ຈຸຟາລງຄຣຸຣ໌ມຫາວິທາຍ໌ ປະສານກາດກລາງ ກາດ ຕະວັນອອກ ກາດຕະວັນຕກ ສຸນຍ໌ແມ່ຂ່າຍປະສານງານ ອພ.ສຣ.- ມຫາວິທາຍ໌ເຊຍ໌ງໃຫມ່ ຈັງຫວັດເຊຍ໌ງໃຫມ່ ປະສານ ກາດເນືອ ສຸນຍ໌ແມ່ຂ່າຍປະສານງານ ອພ.ສຣ.- ມຫາວິທາຍ໌ຂອນແກ່ນ ຈັງຫວັດຂອນແກ່ນ ປະສານກາດ ຕະວັນອອກເຊຍ໌ງເນືອຕອນບນ ສຸນຍ໌ແມ່ຂ່າຍປະສານງານ ອພ.ສຣ.-ມຫາວິທາຍ໌ເທດໂນໂລຍີສຸຣນາຣີ ຈັງຫວັດ ນຄຣຣາຊສີມາ ປະສານກາດຕະວັນອອກເຊຍ໌ງເນືອຕອນລ່າງ ແລະສຸນຍ໌ແມ່ຂ່າຍປະສານງານ ອພ.ສຣ.- ມຫາວິທາຍ໌ສງຂລານຄຣ໌ນທຣ໌ ຈັງຫວັດສງຂລາ ປະສານກາດໄຕ້ ການທີ່ມີເຄື່ອຂ່າຍມຫາວິທາຍ໌ໃນຈັງຫວັດຕ່າງໆ ອພ.ສຣ.ໄດ້ຈັດທຳແຜນຝັງມໂນທັດຸກັບການປະສານງານຣະຫວ່າງຫຸ່ນງານຣຸ່່ມສນອງພຣະຣາຊດຳຣ໌ ຣະດັບຈັງຫວັດ ຣາຊກຣສ່ວນກລາງ-ສ່ວນກຸມິກາດ ມຫາວິທາຍ໌ທ້ອງຄືນ ມຫາວິທາຍ໌ທີ່ເປັນສຸນຍ໌ແມ່ຂ່າຍປະສານງານ ອພ.ສຣ. ຮົງເຣຍ໌ນ ແລະ ອປທ.ໂດຍໄດ້ຂໍພຣະຣາຊຫານພຣະຣາຊວິນິຈຸຍ໌ແລະປະສານກັບມຫາວິທາຍ໌ ທີ່ພຣະຣາຊຫານເປັນສຸນຍ໌ແມ່ຂ່າຍ ປະສານງານແລະ ມຫາວິທາຍ໌ທີ່ຂໍພຣະຣາຊຫານເປັນສຸນຍ໌ປະສານງານ ໂດຍການປະສານງານຈະອຸຍ໌ໃນກອບການ ສຳຣັກຈິດສຳນັກ ກິຈຣຣມທີ່ 8 ກິຈຣຣມພິເສດສນັບສຸນການອຸຣັກຸຣທຣ໌ພາຍາກ ກາຍໄດ້ຄຸຸຸຸຸຸຸການດຳເນີນງານ ໂຄຣງການອຸຣັກຸຣທຣ໌ພິຣຸກຣມພິຣັອນເນື່ອງມາຈາກພຣະຣາຊດຳຣ໌ (ອພ.ສຣ.) ຂອງມຫາວິທາຍ໌ນັ້ນ ໆ

ແຜນຝັງການດຳເນີນງານປະສານງານຂອງຫຸ່ນງານທີ່ສນອງພຣະຣາຊດຳຣ໌

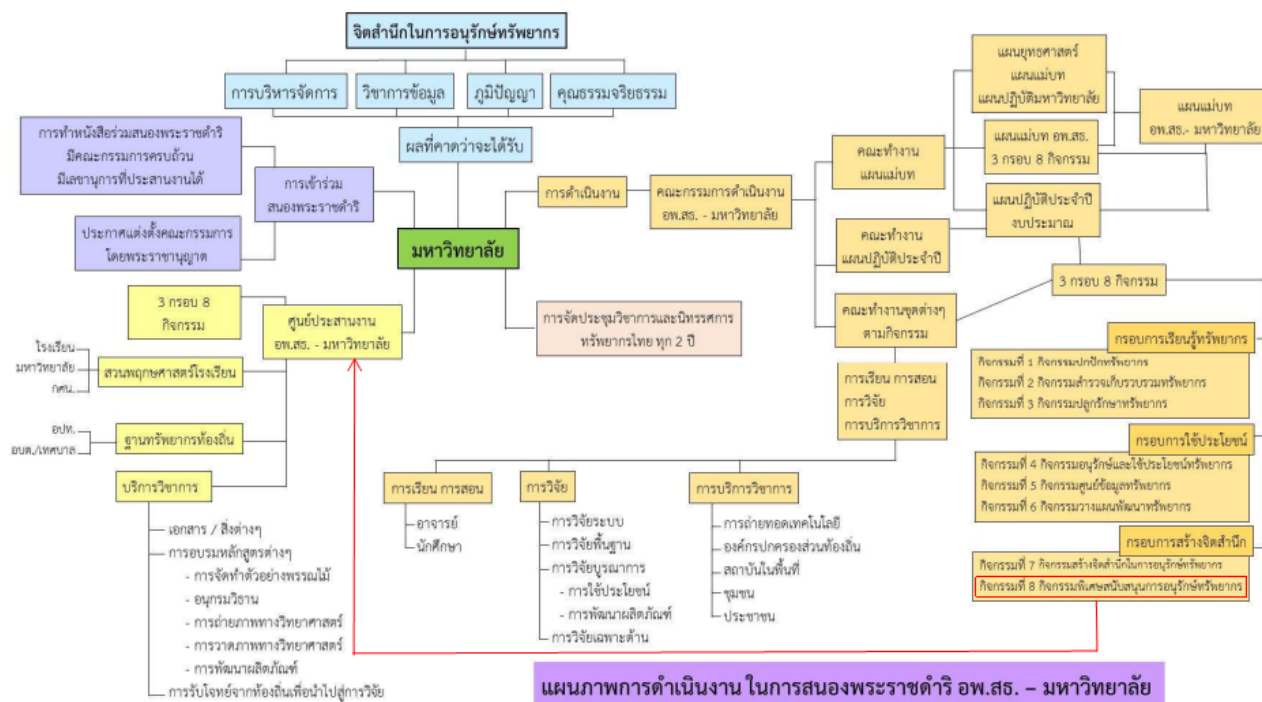
ทุกแผนผังเป้าหมายที่สุดคือจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ซึ่งเป็นผลที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินงานสนองพระราชดำริ คือการบริหารจัดการ วิชาการ ข้อมูล ภูมิปัญญา คุณธรรม จริยธรรม ทางด้านซ้ายมือจะเป็นเรื่องการเข้าร่วมสนองพระราชดำริ การบริหารจัดการ ด้านขวาของแผนผังจะเป็นการดำเนินงาน

แผนผังการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ศูนย์แม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ.มหาวิทยาลัย และแผนผังการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ศูนย์ประสานงาน อพ.สธ.มหาวิทยาลัย

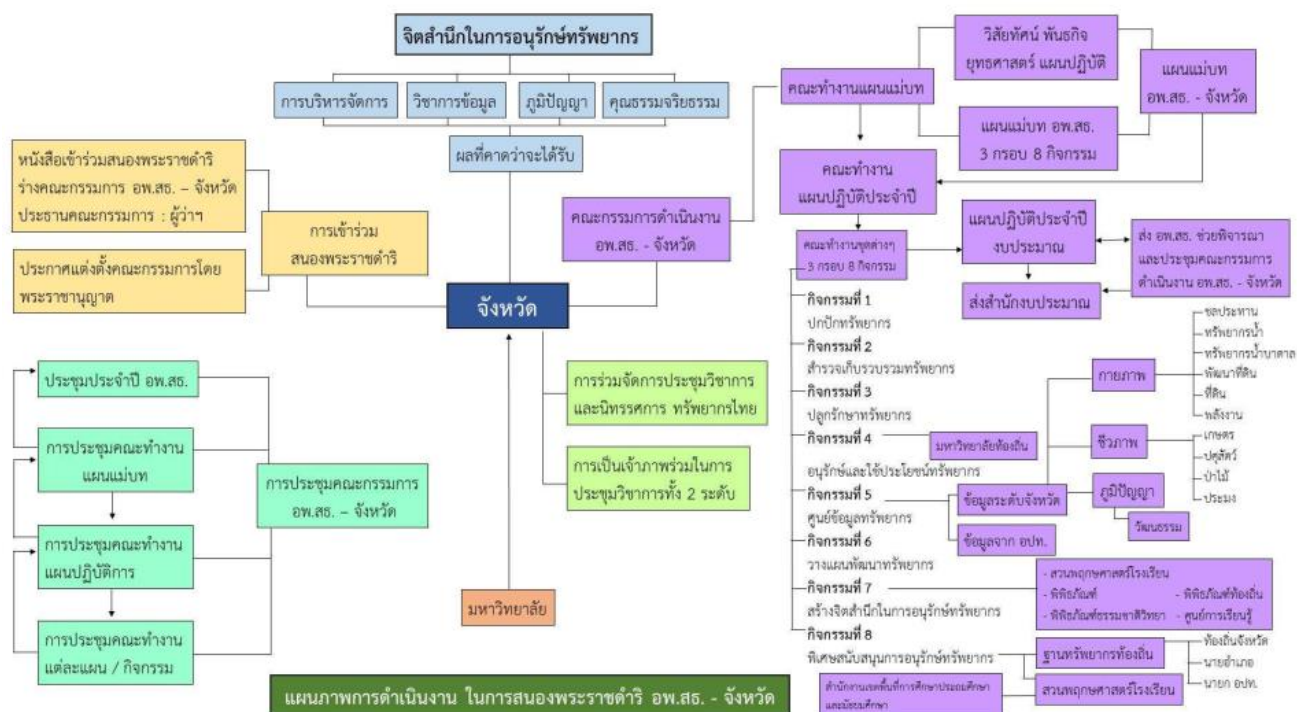

มหาวิทยาลัยแม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ.จะดำเนินงานศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. ของมหาวิทยาลัยที่เป็นเครือข่าย คือเป็นงานในกิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยมหาวิทยาลัยขอพระราชทานเข้าร่วมสนองพระราชดำริและมีคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ.-มหาวิทยาลัย ที่แต่งตั้งโดยพระราชบัญญัติ โดยมีอธิการบดีเป็นประธาน มีคณะทำงานหรือคณะอนุกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อการจัดทำแผน

แม่บท แผนปฏิบัติ พิจารณาจากวิสัยทัศน์ พันธกิจของมหาวิทยาลัย ในเรื่องการเรียนรู้ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับกิจกรรมโครงการ 3 กรอบ 8 กิจกรรม ของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) ศูนย์แม่ข่ายประสานงานฯ จะประสานกับมหาวิทยาลัยที่เป็นเครือข่ายและดำเนินงานตามกิจกรรมของศูนย์ประสานงานมหาวิทยาลัย ที่ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) ต้องทราบการดำเนินกิจกรรม อพ.สธ. 3 กรอบ 8 กิจกรรม งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น สามารถให้ความรู้ แนวทางการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ในระดับโรงเรียน มหาวิทยาลัย การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ปัจจุบันคือกรมส่งเสริมการเรียนรู้ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ฐานทรัพยากรท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล และการบริการวิชาการ ซึ่งจะต้องมีความพร้อมในเรื่องเอกสาร สื่อต่างๆ การอบรมหลักสูตรงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น เมื่อมีความพร้อมคือมีวิทยากรที่ผ่านการรับรองจากอพ.สธ. การอบรมการจัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้ง อนุกรมวิธาน การวาดภาพทางวิทยาศาสตร์ การถ่ายภาพทางวิทยาศาสตร์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรับโจทย์วิจัยจากท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การวิจัย โดยการนำเข้าสู่คณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. มหาวิทยาลัย เพื่อเป็นแผนปฏิบัติ ในเรื่องการเรียนรู้ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ ตามแผนผัง

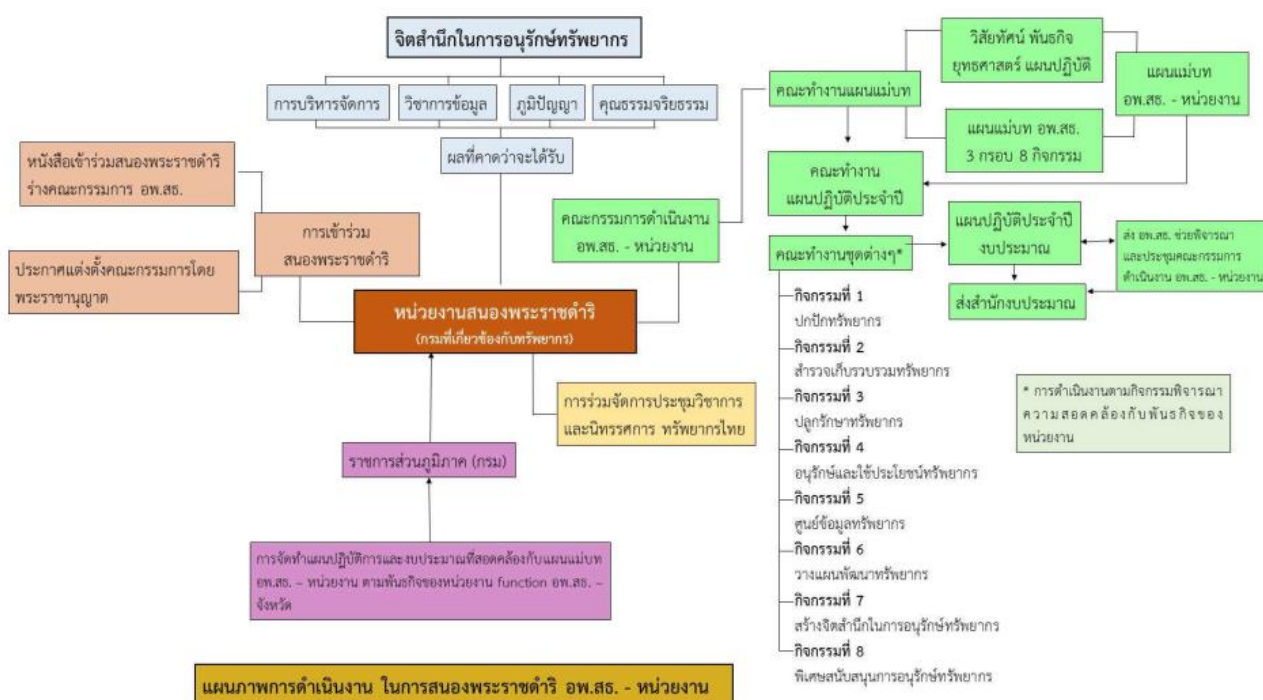
แผนผังการดำเนินงานของจังหวัด

โดยที่จังหวัดทุกจังหวัดได้เข้าร่วมสนองพระราชดำริ ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) ทั้ง 76 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร บนสุดของแผนผังคือเรื่องจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ด้านซ้ายเป็นเรื่องการบริหารจัดการ ตั้งแต่วิธีการเข้าร่วมสนองพระราชดำริ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน การประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ.ทำงานชุดต่าง ๆ โดยในแต่ละจังหวัดมีคณะกรรมการดำเนินงานฯ ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ เป็นกรรมการและมีหัวหน้าสำนักงานจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ ที่ดำเนินการตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด โดยพิจารณาโครงการที่สอดคล้องกับกิจกรรมของ อพ.สธ. สามารถนำเข้าร่วมสนองพระราชดำริ จังหวัดจะมีการดำเนินงานตามกรอบการสร้างจิตสำนึก กิจกรรมหลักคือกิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร กรอบการใช้ประโยชน์ กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร ที่จังหวัดควรมีข้อมูลจริงโดยมีคณะกรรมการ ที่จะมีการข้อมูลทรัพยากรกายภาพ โดยมีส่วนราชการภูมิภาค ที่ส่วนกลางสนองพระราชดำริ เป็นโครงข้อมูลจังหวัด ด้านทรัพยากรกายภาพ มีสำนักงานชลประทานจังหวัด ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรน้ำบาดาล พัฒนาที่ดิน ที่ดิน อุทยานวิทยา ด้านทรัพยากรชีวภาพ ที่มีเกษตรจังหวัด ปศุสัตว์จังหวัด ประมงจังหวัด ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เป็นหน่วยประสานกับหน่วยงานกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ป่าไม้ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่า ก็จะเป็นแหล่งข้อมูลด้านทรัพยากรชีวภาพ พืชสัตว์ จุลินทรีย์ เเห็ด ด้านทรัพยากรวัฒนธรรมภูมิปัญญา ก็มีวัฒนธรรมจังหวัด

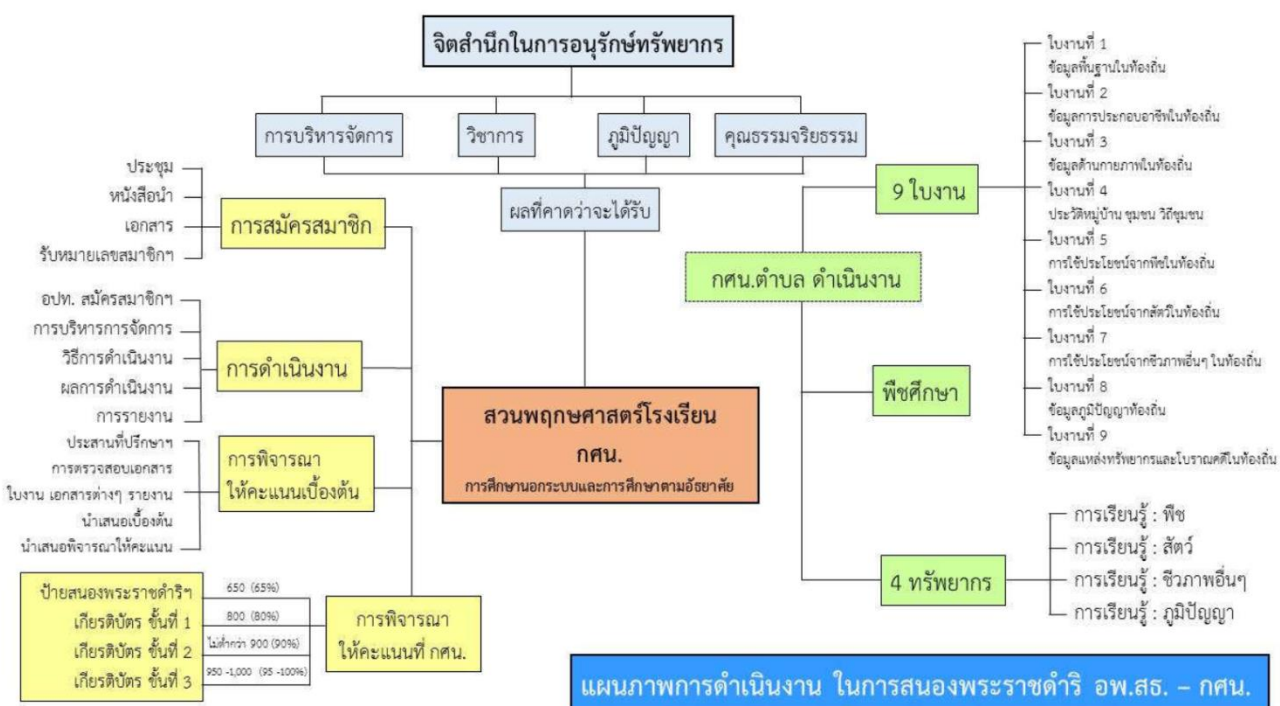
ที่มีข้อมูลด้านภูมิปัญญา พัฒนาชุมชนมีข้อมูลภูมิปัญญาของการนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งภาพใหญ่ของจังหวัด ส่วนข้อมูลในระดับท้องถิ่น จังหวัดก็มีนโยบายสั่งการผ่านนายอำเภอ ที่ดูแลในเรื่องท้องถิ่น ที่กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านร่วมมือกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการสนองพระราชดำริในงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ซึ่งจะสอดคล้องกับนโยบายและตัวชี้วัดของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ให้ทุกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล เข้าร่วมสนองพระราชดำริงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น เมื่อตำบลเข้าร่วมสนองพระราชดำริ โรงเรียนที่อยู่ตำบลนั้นๆ ก็ต้องเข้าร่วมสนองพระราชดำริ ในงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และเป็นกำลังสำคัญในงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ที่ดำเนินงานจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในการสำรวจทรัพยากร ข้อมูลในระดับท้องถิ่นที่เป็นปัจจุบัน จะเข้าสู่ระบบข้อมูลของจังหวัด และข้อมูลประเทศ ที่มหาไทย 4.0 จะต้องมีการบูรณาการ Big Data จากข้อมูลจริงเชิงพื้นที่ เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนา ในการดำเนินงานของจังหวัดจำเป็นต้องมีมหาวิทยาลัยเข้ามาเป็นฐานด้านวิชาการ การศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาต่อยอดต่อไป

แผนผังการดำเนินงานหน่วยงานสนองพระราชดำริ

หน่วยงานสนองพระราชดำริในกลุ่มที่ 3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร ซึ่งหน่วยงานก็มีการสนองพระราชดำริดำเนินกิจกรรมของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) ในส่วนกลาง ส่วนราชการ ภูมิภาคก็เป็นคณะกรรมการดำเนินงานของจังหวัด เป็นแนวทางที่จะใช้งบประมาณของ

แผนผังการดำเนินงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

แผนผังการดำเนินงานของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ท้องถิ่น ปัจจุบันเป็น กรมส่งเสริมการเรียนรู้ สำนักปลัด กระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาพรวมการดำเนินงาน ที่ด้านซ้ายมือเป็นการ บริหารจัดการ การสมัครเป็นสมาชิก การมีส่วนร่วม การดำเนินงานตามคู่มือการดำเนินงานเริ่มศึกษาและใช้แบบ บันทึกรับการสำรวจทรัพยากร 9 ใบงาน ของการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น โดย การเรียนรู้อำเภอจะเป็น โรงเรียน การเรียนรู้ตำบลหรือศูนย์ตำบล เป็นห้องเรียน ที่มีนักเรียนมาจากหมู่บ้านต่างๆ การจัดทำทะเบียน ทรัพยากร และมีพืชศึกษาในแต่ละห้องเรียน คือแต่ละตำบล มีพืชศึกษาหรือพืชสำคัญ ที่นำมาใช้ศึกษาตาม

กระบวนการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน การดำเนินงานให้เป็นมาตรฐานตามเกณฑ์ เพื่อขอรับพระราชทานเกียรติบัตรขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ที่มีลำดับการเรียนรู้ มีรายละเอียดในคู่มือการดำเนินการ วิธีการให้คะแนนตนเอง

จากแผนผังข้างต้น จะทำให้หน่วยงานสนองพระราชดำริต่าง ๆ มหาวิทยาลัย จังหวัด โรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเห็นภาพว่าอยู่ตรงไหน ทำอะไร และเชื่อมต่อประสานกับใคร จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสนองพระราชดำริ ในการพัฒนาบุคลากร เพื่อไปอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับมหาชนชาวไทย มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร เห็นคุณค่า อนุรักษ์พัฒนา และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน จากการรักทรัพยากร คือการรักษาดีรักษาแผ่นดิน การรักษาฐานทรัพยากรนำไปสู่เศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของประเทศ ที่จะส่งต่อทรัพยากรให้เป็นมรดกและลูกหลาน ใช้ในการพัฒนาประเทศตลอดไป

การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยตามแผนปฏิบัติ งบประมาณปี 2564 - 2569

ดำเนินงานตามงบประมาณที่ได้รับ จากสำนักงบประมาณ ในการสนองพระราชดำริ การเรียน การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ หรือได้รับจากแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย เป็นงานที่สอดคล้องกับ อพ.สธ.

วางกรอบการดำเนินงาน ที่เข้าใจ เข้าถึง นโยบายการทำแผนแม่บท 5 ปีที่เจ็ด ของ อพ.สธ. ที่มหาวิทยาลัยสนองพระราชดำริ เมื่อเข้าใจ เข้าถึง ก็สามารถวางกรอบแผนปฏิบัติการ

ทรัพยากรไทย หวนดูทรัพย์สิ่งสินตน คือการสำรวจตนเองซึ่งตรงกับนโยบายกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่มหาวิทยาลัยจะต้องมีข้อมูลสารสนเทศของมหาวิทยาลัย

ทรัพยากรกายภาพ ได้แก่ที่ดิน อาคารสถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ท่านอธิการบดีต้องมียุทธศาสตร์เพื่อจัดทำฐานข้อมูลที่มีอยู่ในกองแผนงาน ที่ดิน อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ เครื่องมืออุปกรณ์ เครื่องมืออุปกรณ์วิทยาศาสตร์ ยานพาหนะ ซึ่งจะต้องลงรายละเอียดไปถึงระดับภาควิชา ที่จะต้องมีรายละเอียดบัญชีทรัพย์สินต่างๆ จะเห็นว่าท่านอธิการบดี คณบดี หัวหน้าภาควิชา จนถึงอาจารย์นักวิจัย ดูแลทรัพย์สินสมบัติชาติมหาศาล และสามารถทราบว่า มีอะไรบ้าง อยู่ที่ไหน จำนวนเท่าไร ในมหาวิทยาลัย ซึ่งควรเป็นเรื่องปกติที่ผู้บริหารในแต่ละระดับต้องทราบ ความรับผิดชอบนำไปสู่การวางแผนพัฒนามหาวิทยาลัย

ทรัพยากรชีวภาพ ได้แก่บุคลากร นักวิจัย ในระดับต่างๆ ตั้งแต่ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ นักวิจัย ที่ต้องทราบว่าแต่ละท่านมีคุณวุฒิด้านใด จบการศึกษาในสาขาวิชาอะไร ทำงานวิจัยด้านใด ความเชี่ยวชาญ ความสนใจ ความถนัด ซึ่งการจะทำงานใดก็ ต้องวางแผนคนให้ถูก เพื่อความสำเร็จตาม

เป้าหมายวัตถุประสงค์ ก็เป็นเรื่องที่ผู้บริหารแต่ละระดับก็ต้องทราบ นักศึกษาระดับปริญญาเอก ปริญญาโท ปริญญาตรี ที่จะเป็นกำลังช่วยในการวิจัย การบริการวิชาการ การฝึกประสบการณ์การพัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัย

ทรัพยากรชีวภาพ พืช สัตว์ จุลินทรีย์ เห็ด ฯลฯ ที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัย มีสถานะอย่างไร มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชีวภาพนั้นๆ อะไรบ้าง เป็นการให้เกียรติคนรุ่นเก่า และที่จะในการใช้พัฒนาอะไรต่อไป

ทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ได้แก่วิถีของมหาวิทยาลัย วัฒนธรรมองค์กร ภูมิปัญญาที่ถ่ายทอด งานวิจัย วิทยานิพนธ์ต่างๆ ที่ต้องมีการจัดระบบฐานข้อมูล มีอะไรอยู่บ้าง วิเคราะห์นำไปพัฒนาต่อยอด

จากการที่มีทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา วิทยานิพนธ์ งานวิจัยต่างๆ จะนำไปสู่การวางแผนพัฒนา

การสนองพระราชดำริ หากเข้าใจ เข้าถึงว่าสนองพระราชดำริ อพ.สธ. นั้น **สนองพระราชดำริอะไร** คือ การสนองพระราชดำรินี้ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มีสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นองค์ประธาน ทรงสืบทอดงานอนุรักษ์ทรัพยากรของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรในการรักษาฐานทรัพยากรของประเทศ นำไปสู่เศรษฐกิจพอเพียงคือการพึ่งตนเองได้ ที่นำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน **การสนองพระราชดำริอย่างไร** สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชโอรสโอรสให้งาน อพ.สธ. เป็นงานปกติ หน่วยงานที่สนองพระราชดำริ ทำอะไรอยู่ มีบทบาท หน้าที่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ สามารถนำงานนั้นมาสนองพระราชดำริสำหรับมหาวิทยาลัย การเรียน การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ เป็นงานที่สนองพระราชดำริ เมื่อเข้าใจ เข้าถึง ก็จะสามารถนำงานที่สนองพระราชดำริไปพัฒนาเป็นผลประโยชน์แท้ คือได้ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ดังที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรฯ ทรงมีพระราชดำรัสว่า *ประโยชน์แท้มีสองอย่างคือประโยชน์ส่วนตนที่ทุกคนมีสิทธิแสวงหาและได้รับ แต่ต้องสุจริตเป็นธรรมกับประโยชน์ส่วนรวมเป็นประโยชน์ส่วนใหญ่ ที่ทุกคนมีส่วนร่วมอยู่ การทำงานต้องได้ประโยชน์แท้ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ประโยชน์นั้นจึงจะมั่นคงถาวร เป็นผลดีแก่ชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง*

เรื่อง**ทรัพยากรไทยหวนดูทรัพยากรสิ่งสินตน**นั้น ได้กล่าวมาตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2558 ที่จะจัดงานประชุมวิชาการและเป็นปีที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีพระชนมายุ 60 พรรษา ต้องการให้หน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ มีฐานข้อมูลจริง ไม่ใช่จินตนาการ ข้อมูลที่จะใช้ในการวางแผนพัฒนา พัฒนาการเรียน การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การพัฒนาศักยภาพ การพัฒนาเพิ่มคุณวุฒิอาจารย์ให้ความรู้ประสบการณ์นิสิต นักศึกษา ที่จะจบเป็นบัณฑิตออกไปพัฒนาสังคม ประเทศชาติ พัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัย การสนองพระราชดำรินั้นไม่ใช่ว่าไม่ได้อะไร แต่ถ้าวิเคราะห์ให้ดี

แล้ว การสนองพระราชดำริเป็นประโยชน์กับตนเอง มหาวิทยาลัย สังคม ประเทศชาติ ตามเป้าหมาย อพ.สธ. คือ พัฒนาบุคลากร เพื่อไปอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากร ให้เกิดประโยชน์กับมหาชนชาวไทย โดยวัตถุประสงค์ เข้าใจ เห็นความสำคัญของพันธกรรมพืชหรือทรัพยากร ให้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ จนเกิดประโยชน์กับมหาชนชาวไทย และมีระบบข้อมูลที่สื่อถึงกันทั่วประเทศ ที่เป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินงานสนองพระราชดำริ ตามแผนแม่บท อพ.สธ. ในระยะ 5 ปีที่เจ็ด (1 ตุลาคม พ.ศ. 2564 – 30 กันยายน พ.ศ. 2569)

ทรัพยากรไทย ศักยภาพมากล้นมิให้เห็น จากที่มีประสบการณ์ที่ไปเห็นว่า บัวเพียงพืชเดียว สามารถพัฒนาเป็นถึง 116 ผลิตภัณฑ์ อพ.สธ.ได้ทำตัวอย่างการดำเนินงานพืชอนุรักษ์ 8พืช ได้แก่ ทุเรียน สัก มะเกี๋ยง มะกิง ตีนตุ๊กตอย น้อยหน้าเครือ ชาเมี่ยง กล้วยไม้ ซึ่งได้ทุลเกล้าฯถวายแนวทาง ในวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2 เมษายน 2558 และมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ขอพระราชทาน ต้นยางนาเป็นพืชอนุรักษ์ที่ 9 และมีผักอินูน เห็ด เป็นชีวภาพที่อยู่ในการวางแผนวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ขอพระราชทานพืชจาก เป็นพืชอนุรักษ์ อพ.สธ.พืชที่ 10 หากมหาวิทยาลัยเข้าใจ เลือกพืชหรือชีวภาพที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ จากข้อมูลที่มีไม่ว่าเรื่องบุคลากร งานวิจัยที่ผ่านมา มาทดลองทำร่วมกันเพื่อพัฒนาต่อยอด อพ.สธ.มีมหาวิทยาลัยที่สนองพระราชดำริ 70มหาวิทยาลัย จะได้ 70 ศักยภาพ ถ้าทำชีวภาพละ 10ผลิตภัณฑ์ จะได้ 700ศักยภาพ แต่ละผลิตภัณฑ์ยังต้องพัฒนาต่อไป ประเทศไทยมีตำบล 7,255 ตำบล ถ้าเพียง 3,000 ตำบลที่มีโจทย์ ที่ต้องพัฒนาชีวภาพในตำบล เรามีงานวิจัยอีกมหาศาลที่สามารถนำไปพัฒนาท้องถิ่น ชุมชน จังหวัด ประเทศ

ทรัพยากรไทย ชาวบ้านไทยได้ประโยชน์ จากการที่มหาวิทยาลัยนำแนวทาง อพ.สธ.ไปดำเนินการ จะเห็นประโยชน์ที่จะเกิดกับท้องถิ่น ชุมชน ครอบครัว เป็นศักยภาพของมหาวิทยาลัย ที่ได้ดำเนินการตามบทบาท วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย

ทรัพยากรไทย ประโยชน์แท้แก่มหาชน จากการดำเนินงานอย่างเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และจะย้อนกลับในการหวนดูทรัพย์สินสิ่งสินตน ศักยภาพมากล้นมิให้เห็น ชาวบ้านไทยได้ประโยชน์ ประโยชน์แท้แก่มหาชน เมื่อทำงานกันด้วยความชำนาญ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ก็เกิดประโยชน์กับมหาชน ประเทศชาติ ในความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามนโยบายประเทศไทย 4.0

มั่นคง คือความมั่นคงทางทรัพยากรต้องรู้ชนิด จำนวน ที่จะอนุรักษ์อะไร และอนุรักษ์อย่างไร

มั่งคั่ง จากทรัพยากรที่มีและมีภูมิปัญญากำกับ ในการใช้ประโยชน์ นำมาศึกษา วิจัย พัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ เพิ่มมูลค่า เกิดรายได้ เป็นความมั่งคั่ง

ยั่งยืน ต้องมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร รู้จักการใช้ประโยชน์ การใช้อย่างยั่งยืน ต้องรู้ชนิดจำนวนถึงจะบริหารจัดการ เป็นเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยความพอประมาณ เป็นเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน ที่ต้องใช้เงื่อนไข

ความรู้ เงื่อนไขคุณธรรม ที่นำไปสู่เศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมที่สมดุล พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง ทรัพยากรนั้นต้องปลูกได้ ขยายได้ มิใช่นำออกมาจากป่าอย่างเดียว ซึ่งไม่มีการทดแทนก็จะหมด อีกทั้ง นโยบายต่าง ๆ ก็ต้องยั่งยืนต่อเนื่อง จึงจะเป็นความยั่งยืน

มหาวิทยาลัย ต้องมีศูนย์ประสานงาน อพ.สธ.-มหาวิทยาลัย ซึ่งรายละเอียดมีอยู่ในหนังสือจากยอดเขา ถึงใต้ทะเล 8 ในเรื่อง แผนผังการประสานงาน ใคร ทำอะไร เชื่อมต่อกับใคร ที่เห็นภาพรวมการทำงานเป็น เครือข่าย อพ.สธ. บทบาทของศูนย์ประสานงาน อพ.สธ.-มหาวิทยาลัย

เมื่อเข้าใจ เข้าถึง กรอบแนวทางการดำเนินงาน ก็จัดทำแผนปฏิบัติประจำปี นำโครงการที่มีอยู่ปรับนำมาเข้ากรอบ หรือจัดทำแผนแม่บทระยะ 5 ปีที่เจ็ด แผนปฏิบัติประจำปี ต่อไป

.....